

Co-funded by
the European Union

Název projektu: **Naše EU - Cesta "domů" do Evropy**

Výzva: ERASMUS-JMO-2023-OFET-LEARNING-EU

Číslo projektu: 101127073 Název tématu

- Informační kancelář evropského parlamentu,
- Ing. Hana Kunešová Ph.D.
- Co bychom měli vědět o Evropské unii?, www.evropsky-parlament.cz, ISSN 1213-6913

Hodnoty a symboly EU

- Myšlenka smlouvy mezi evropskými zeměmi vznikla v pozdním středověku - průkopníkem Jiří z Poděbrad
- Spojené státy evropské - výraz poprvé použil V. Hugo 1849
- 20. století myšlenku oživila Panevropská unie R. Coudenhove-Kalergiho 1922 - A. Einstein, T. Mann, O. von Habsburg, K. Adenauer
- Hlavní myšlenka - zamezení války v Evropě
- 1925 ministři zahraničních věcí Francie a Německa Aristide Briand a Gustav Stresemann navrhují projekt evropské unie

- 1929 hospodářská krize ukončuje tento projekt
- 1933 Hitler kancléřem, nastolení nacistické diktatury
- 1945 Jaltská konference rozděluje Evropu na zónu sovětského a západního vlivu
- 1947 Winston Churchill přichází s myšlenkou Spojených států evropských
- 1948 vznik 2 koncepcí federální (nadnárodní) a mezivládní, obhajovaná Brity a de Gaullem

- 1950 Robert Schuman, francouzský ministr zahraničních věcí, inspirován Jeanem Monetem navrhl 9. května společné řízení fr. a něm. produkce uhlí a oceli
- **9. květen Den Evropy**
- **Evropské hodnoty:** svoboda, tolerance, solidarita, kulturní různorodost
- 1998/99 zasedání Evropské rady v Kolíně nad Rýnem dalo vznik **Chartě základních práv**, která má 6 kapitol:

- Lidská důstojnost
 - Základní svobody
 - Rovnost
 - Solidarita
 - Občanství
 - Spravedlnost
-
- **Heslo EU:** Jednota v rozmanitosti
 - **Hymna EU:** Óda na radost (Ludwig van Beethoven)

- **Vlajka Evropské unie** je jedním ze symbolů EU a má totožnou podobu jako **vlajka Evropy**. Je na ní vyobrazen soustředný kruh dvanácti zlatých hvězd na modrém pozadí.
- Přestože je v současnosti vlajka Evropy spojována především s Evropskou unií, ve skutečnosti reprezentuje z rozhodnutí Rady Evropy celou Evropu a to již od roku 1955. Teprve až později byla její podoba začleňována do symbolů institucí, souvisejících s evropskou integrací. Vlajka Evropy byla proto přijata i za vlajku Evropské unie. Vlajka je vyobrazena na přední straně všech eurobankovek, na mincích je pouze kruh hvězd.
- Všechny hvězdy musí být otočeny stejně – dva hroty dole a jeden nahoře.
- Musejí být rozmístěny podle ciferníku hodin.

- V roce 1987, poté co EHS vlajku přijalo, uvedl její autor Arsène Heitz, že se při jejím návrhu inspiroval také textem 12. kapitoly biblické knihy Zjevení, která zobrazuje ženu s dvanácti hvězdami kolem hlavy. Tento symbol je v evropském umění často spojen také se zobrazením Panny Marie právě s dvanácti hvězdami kolem hlavy, modrá je přitom též v umění chápána jako jeden z Mariiných atributů.
- **1949 vznik Rady Evropy**, působí v oblasti lidských práv, každoročně uděluje cenu Václava Havla (od 2014)
- Jejím úspěchem se stalo v roce 1950 přijetí Evropské konvence (úmluvy) o ochraně lidských práv a základních svobod, sídlo ve Štrasburku, pozor: **není institucí EU**

- **Práva občana EU**
 - Svoboda pohybu
 - Právo volit a být volen v komunálních volbách a do EP ve státě pobytu
 - Diplomatickou ochranu úřady všech členských států
 - Právo petiční
 - Právo na odvolání u evropské ombudsmanky, irské novinářky Emily O' Reillyové (3 volební období)
 - Unijní občanství nenahrazuje státní občanství
-
- Evropská ombudsmanka, Irka Emily
 - Ó Reillyová

Rozšiřování EU + eurozóna

- Zakládající země: Benelux, Německo, Francie , Itálie
- 1973 1. rozšíření VB, Irsko, Dánsko, (Norové v referendu odmítli) - 9 členů
- 1981 2. Řecko – 10 členů
- 1986 3. Španělsko, Portugalsko - 12
- 1995 4. Rakousko, Finsko, Švédsko - 15
- 2004 5. ČR, Slovensko, Slovinsko, Polsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Malta, Kypr – 25
- 2007 6. Bulharsko, Rumunsko - 27
- 2013 7. Chorvatsko – 28
- Brexit – vystoupení VB, referendum 2016, 2017, 2019, 31. 10. 2019, **31. 1. 2020**

- Přístupová jednání vedou, označení **kandidátské země**:
- Černá Hora, Severní Makedonie, Srbsko, Bosna Hercegovina, Moldavsko, Turecko, Ukrajina
- Island - od roku 2015 jednání přerušena
- Potenciální kandidátské země: Gruzie, Kosovo

- 1999 měny 11 zemí EU byly nahrazeny eurem a jednotná měna byla uvedena na **finanční trhy**, od této chvíle za měnovou politiku začala odpovídat ECB (Řecko až v roce 2001)
- 2002 obyvatelé začali používat mince a eurobankovky
- Euromince - lícová strana je společná, rubová národní
- V eurozóně nejsou ze „starých“ členských států **Dánsko, Švédsko**
- Z „**nových**“ členů, ty země které přistoupily v roce 2004, euro mají Slovensko 2009, Slovinsko 2007, Malta, Kypr 2008, Estonsko 2011,
- Lotyšsko 2014, Litva 2015; Chorvatsko 2023, (přistoupilo 2013)
- Mikrostáty, které nejsou v EU a mají euro: Monako, San Marino, Andorra, Vatikán, Kosovo, Černá Hora

Konvergenční kritéria

Jsou uvedena v Maastrichtské smlouvě. Tato kritéria musí zúčastněné země splnit, aby mohly vstoupit do měnové unie.

Hlavním smyslem konvergenčních kritérií je zabránit tomu, aby rozdílný vývoj v různých částech EU neohrožoval měnovou stabilitu jednotné měny.

Měnová kritéria

1. kritérium cenové stability znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace, sledovanou během jednoho roku před šetřením, která nepřekračuje o více než 1,5% míry inflace těch - nanejvýše tří - členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability

2. kritérium dlouhodobých úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2% úrokovou sazbu těch - nanejvýše tří - členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability

3. kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM (evropský mechanismus směnných kurzů) znamená, že členský stát dodržoval normální rozpětí, která jsou stanovena mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, bez značného napětí během alespoň dvou posledních let před šetřením

Rozpočtová kritéria

1. kritérium veřejného deficitu znamená, že poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3%

2. kritérium hrubého veřejného dluhu znamená, že poměr veřejného vládního dluhu v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60%

Konvergence v legislativní oblasti

Obsahuje podmínku nezávislosti centrálních bank včetně zákazu financování veřejných institucí ze zdrojů centrálních bank a zákaz zvýhodněného přístupu ke zdrojům úvěrových institucí

Hlavní orgány EU

- **Evropská rada**
- Hlavy států nebo vlád zemí EU, předseda EK
- Nejvyšší politický orgán EU, ale bez legislativní pravomoci
- Zasedání – summity
- Schází se min. 4 x ročně v Bruselu
- Případná další setkání se konají v předsednické zemi
- Reprezentuje členské země
- Funkce: hledání společných postojů a formulace strategie dalšího vývoje unie
- Stálý předseda s funkčním obdobím 2,5 roku, s možností znovuzvolení 2x po sobě

- Předseda: Belgičan Charles Michel (2019)
- Představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku: Španěl Josep Borrell
- **Pozor! Nezaměňujte Evropskou Radu za Radu EU nebo Radu Evropy**
- Evropské radě předsedá hlava státu, který má právě předsednictví

- **Evropská komise**
- Výkonný orgán EU, zodpovídá se EP, evropská „vláda“
- Navrhuje legislativu
- Realizuje rozhodnutí Rady EU projednává obchodní smlouvy s nečlenskými zeměmi a spravuje zemědělské trhy
- Sestavuje rozpočet EU
- Kontroluje dodržování dohod a může podat žalobu
- 27 komisařů
- Předsedkyně: Němka Ursula von der Leyenová (2019)
- Česká komisařka Věra Jourová (ANO)
- Sídlo Brusel

- **Rada EU**
- V minulosti tzv. Rada ministrů
- Hlavní zákonodárny a rozhodovací orgán EU
- Každý členský stát má svého zástupce na ministerské úrovni
- Schvaluje evropské právo (často spolu s EP – tzv. procedura spolurozhodování)
- Koordinuje hospodářské politiky členských států
- Jménem EU uzavírá smlouvy s jednotlivými státy nebo mezinárodními organizacemi

- Schvaluje rozpočet EU
- Rozvíjí společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (2.pilíř)
- Koordinuje práci v oblasti justice a vnitřních věcí (1. a 3. pilíř)
- Návrhy Radě předkládá Komise a jsou-li schváleny stávají se:
 - Nařízeními - povinný postup k cíli
 - Směrnicemi - společný cíl, postup vlastní
 - Rozhodnutími - povinné, aplikovatelné pro FO a PO
 - Doporučení - stanoviska - nejsou povinná
- Sídlo Brusel, Lucemburk, neformální jednání v předsednické zemi

- Předsednictví Rady EU se mění každých 6 měsíců, leden - červen, červenec - prosinec
- ČR 1. polovina roku 2009, 2. pol. 2022

- **Evropský parlament**

- Jediná přímo volená instituce EU, od roku 1979
- ČR 21 poslanců
- Měsíční plenární zasedání ve Štrasburku
- Parlamentní výbory se scházejí v Bruselu
- Lucemburk sekretariát EP
- EP spolurozhoduje
- Reprezentuje občany EU
- Poslanci zastupují ne země, ale strany

- 705 poslanců
- EP má právo vyjádřit EK nedůvěru
- Předseda: Maltanka Roberta Metsola, volí se na 2,5 roku
- 3 hlavní úlohy:
- Sdílí s Radou EU pravomoc schvalovat zákony
- Vykonává demokratický dohled nad všemi institucemi EU a zejména nad komisí
- Sdílí s Radou EU pravomoc nad rozpočtem EU, a proto může ovlivňovat výdaje EU

- Volby do EP v Belgii, Lucembursku, Řecku, Maltě povinné
- Volební období 5 let
- 2014 osmé volby do EP
- V roce 1988 Parlament založil Sacharovovu cenu za svobodu myšlení, která se každoročně uděluje jednomu nebo více jednotlivcům či skupině, kteří zasloužili o rozšiřování lidských práv (A. Dubček, 1989)
- Andrej Sacharov (1921 – 1989)
- Přední sovětský fyzik, disident a obránce lidských práv v komunistickém bloku
- Držitel Nobelovy ceny za mír (1. Rus)
- 7 let vězněn ve městě Gorkij

- Duchovní vůdce přeměny Ruska
- Zemřel při zasedání opozice
- Práce EP je organizována v rámci výborů a pléna
- 20 stálých výborů, dočasné výbory, podvýbory
- 33 delegací - kontakt s poslanci parlamentů třetích zemí z celého světa, přidružených či kandidátských zemí
- Chod zajišťují:
- Konference předsedů (předseda EP, předsedové frakcí)
- Kvestoři (volení poslanci pro vyřizování administrativních a finančních otázek poslanců)
- Předsednictvo EP - předseda EP, místopředsedové, kvestoři
- Generální sekretariát - 5000 úředníků v Bruselu a Lucemburku

Orgány EU

- **Řídící orgány:**

- Evropská rada

- Institucionální trojúhelník: Rada EU, Evropská komise, Evropský parlament

- **Kontrolní a poradní orgány:**

- Soudní dvůr EU, Účetní dvůr, Hospodářský a sociální výbor, Výbor regionů

- **Finanční orgány:**

- Evropská investiční banka
- Evropská centrální banka

- **Soudní dvůr EU**
- Sídlo Lucemburk
- Soudní instituce, která dohlíží na dodržování komunitárního práva, na jeho interpretaci a na aplikaci evropských smluv
- Na soud se obrací členské státy, instituce EU, jednotlivci
- **Pozor, mimo Unii:**
- Mezinárodní soudní dvůr v Haagu
- Mezinárodní soud pro lidská práva ve Štrasburku
- Jeho rozsudky závazné pro všechny soudy členských států

- **Evropský účetní dvůr**
- Sídlí v Lucemburku
- Sleduje dodržování rozpočtového režimu a disciplínu evropských institucí
- Prověřuje rozpočet EU
- Poskytuje výroční zprávu o rozpočtu EU, z ní vychází EP při posuzování činnosti EK

- **Hospodářský a sociální výbor**
- Sídlí v Bruselu
- Poradní instituce Komise a Rady EU
- Sdružuje zástupce zaměstnavatelů, zaměstnanců a občanských komisí

- **Výbor regionů**
- Sídlí v Bruselu
- Poradní orgán, se kterým musí být konzultovány otázky týkající se např. životního prostředí, profesního vzdělávání, zahraniční spolupráce, dopravy, výchova a vzdělání, zdravotnictví a kultury
- Cíl - co největší využívání principu subsidiarity

- **Evropská investiční banka**
- Poskytuje půjčky na financování investičních projektů, které přispívají k rozvoji a integraci EU
- Sídlí v Lucemburku

- **Evropská centrální banka**
- Vede nezávislou měnovou politiku EU
- Vznik 1999, nástupce Evropského měnového institutu
- Řídí společnou měnovou politiku
- Dohlíží na stabilitu cen
- Emituje euro
- Vede kurzovní operace
- Sídlí ve Frankfurtu nad Mohanem

Aktuální témata EU

- Rovnost v odměňování
- Evropská komise přichází s návrhem nových práv a povinností pro pracovníky a zaměstnavatele ve veřejném i soukromém sektoru s cílem posílit uplatňování zásady stejné odměny mužů a žen za stejnou nebo rovnocennou práci. Na členských státech bude, aby zavedly mechanismy k zajištění transparentnosti odměňování¹. Směrnice EU týkající se transparentnosti odměňování byla přijata v dubnu 2023. Podle nových pravidel budou společnosti v EU povinny sdílet informace o vyplácených mzdách a přijmout opatření, pokud u nich rozdíl v odměňování žen a mužů přesahuje 5 %. Směrnice rovněž obsahuje ustanovení o náhradě pro oběti diskriminace v odměňování a o sankcích pro zaměstnavatele, kteří pravidla porušují, včetně pokut².

- Transparentnost odměňování v EU - Consilium (europa.eu)

- Stárnutí populace
- Podle Eurostatu se v Evropské unii populace stárne. V roce 2020 bylo 20 % obyvatel starších 65 let a do roku 2070 by to mělo být 30 %. Podíl osob starších 80 let by se měl více než zdvojnásobit a do roku 2070 dosáhnout 13 %¹²³. V lednu 2021 Evropská komise zahájila diskusi o tom, jak řešit důsledky stárnutí populace v EU¹.
- Komise zahajuje diskusi o tom, jak řešit důsledky stárnutí obyvatelstva (europa.eu)
- Demograhya-InteractivePublication-2021 cs.pdf (czso.cz)

- LGBTQ
- LGBTQ is an acronym that stands for lesbian, gay, bisexual, transgender, queer (or sometimes questioning), intersex, asexual, and others¹. The acronym is used to represent a diverse range of sexualities and gender-identities, referring to anyone who is transgender and/or same/similar gender attracted¹. The first four letters of the acronym have been used since the 1990s, but in recent years there has been an increased awareness of the need to be inclusive of other sexual identities to offer better representation¹. The acronym is used to describe people who are marginalized because of their sexual orientation or gender identity

- [LGBT – Wikipedie \(wikipedia.org\)](https://www.wikipedia.org)